

Díky, že můžem

auto*mat*

ZAŽÍT MĚSTO JINAK

Od revoluce uplynulo 25 let a za tu dobu došlo k proměně celé společnosti i chápání veřejného prostoru jako takového. Auto*Mat a jeho projekt Zažít město jinak se proto rozhodl připojit k oslavám 17. listopadu a uspořádat na Národní třídě malou intervenci na toto téma.

Improvizovaný byt najdete uprostřed Národní třídy, blízko lahůdkářství Paukert.

Za doby komunismu bylo hodně činností zakázaných. Lidé si na veřejnosti nemohli číst, co chtěli, nemohli poslouchat undergroundové kazety v parku, nemohli se jet podívat za hranice. V těch nejhorších dobách nemohli na ulici vyjadřovat, co měli zrovna na srdci, ani s kamarády veřejně pořádat divadlo či koncerty. Vše se potají konalo doma nebo na domluvených místech pro malou skupinu lidí.

Tyhle doby už naštěstí skončily, ale přesto je dobré si je opět připomenout, abychom si současné svobody více vážili. Zažít město jinak připravilo venkovní instalaci v rámci akce Díky, že můžem, na kterou Vás srdečně zveme. Pojdte si sednout do křesla a začíst se do samizdatů či nepovolených autorů, poslechnout si punk nebo americké kapely a k tomu se extravagantně obléknout a vyfotit.

Pro někoho jde o sentimentální vzpomínku, mladším ročníkům to může připadat vtipné a oldschoolové.

O co nám jde, je především projevit radost nad tím, že se dnes můžeme ve veřejném prostoru města svobodně projevovat a že těch, kteří ulice vnímají jako svůj obývací a chtějí ho sdílet s ostatními, každým rokem přibývá.

Co je Zažít město jinak?

Sousedské slavnosti Zažít město jinak se letos v září dočkaly svého devátého ročníku. Na jeden den se ulice Prahy a dalších měst proměnily v klidná místa bez aut, kde lidé mohli posedávat přímo před domem a vytvořit si svůj vlastní program. Do příprav se zapojily stovky nadšených lidí, kteří neváhali investovat svůj volný čas do oslovování sousedů, okolních podniků a občanských sdružení. Iniciativa Auto*Mat celou akci koordinovala, pomáhala s produkcí a propagací, zatímco místní si ve svých čtvrtích vymysleli náplň sousedského dne sami. A proč myšlenka vůbec vznikla? V současné době je kvůli intenzivní městské dopravě veřejný prostor často vnímán jako prostor městské šedi, nepřívětivý pro lidské aktivity a zájmy. Ze zkušeností z tuzemska i zahraničí ale víme, že ulice nemusí být pouze místem, kde parkují a projíždějí auta. Základní myšlen-

kou sousedské slavnosti je přetvářet ulice a veřejné plochy v místa kulturního a společenského života, místa pro setkávání a rozvíjení sousedských vztahů. Ze Zažít město jinak se v průběhu let stal pojem, který už dlouho překračuje hranice Prahy. Jednoduchá a smysluplná myšlenka se šíří do dalších měst a pomáhá zlepšovat mezilidské vztahy, upevňovat komunitu a citové pouto k místu, učí lidi komunikovat s úřady a vytváří dobrou náladu ve společnosti. Formát Zažít město jinak se za dobu své existence výrazně proměnil. Z jedné akce organizované Auto*Matem na Smetanově nábřeží se stala celorepubliková oslava veřejného prostoru v režii místních obyvatel. Nechme se proto překvapit, kam se celý nápad posune a jak bude dále promlouvat do života lidí v Praze i jinde. Díky, že můžeme přetvářet Prahu směrem k lepšímu místu pro život.

Zažít
město
jinak

Prague
City Tourism

K
kuzmáček

Bé FOTÓ

KAVÁRNA
JARDA
MAYER

FESTIVAL
SVOBODY

Veřejný prostor – místo svobody

Máme v sobě od přírody potřebu pobývat v místech, kde se cítíme dobře a bezpečně. Od hluboké minulosti, kdy na přelomu pravěku a starověku vznikala první města, rozlišujeme prostor kolem sebe: na místa, která obýváme my; na krajinu, která ta místa obklopuje; na divočinu, kde vládne příroda. Veřejný prostor nás vlastně provází po celou dobu naší civilizace, jen jsme tomu dřív tak neříkali.

Ulice, náměstí a návsi historických měst a vesnic nám dodnes připadají krásné. Mají v sobě lidské měřítko a skrytou účelnost, která jim umožňuje přizpůsobit se v průběhu staletí skoro všem proměnám společnosti. Poklidné budování městského prostoru nabourala teprve na začátku minulého století moderna s celou výbavou futuristických a utopických vizí. Obytný prostor člověka se díky technologiím přesunul za skleněné fasády funkcionalistických paláců, obklopených volným prostranstvím k jejich nerušenému obdivování. Fungující prostor starých měst, přirovnávaných k jeskyním, měl být nahrazen bezbřehým prostorem moderny, budovaným podle technických předpisů. Není divu, že se přehledný koncept velmi zalíbil komunistům.

Socialistické město rozhodně nepotřebovalo veřejný prostor ve smyslu provádění svobodné aktivity. Naopak, potřebovalo přehlednost a dohled, aby k žádným aktivitám spontánně a bez vedení Strany nedocházelo. Veřejný prostor obsadila Veřejná bezpečnost a historická zástavba byla trpěna jen do doby, než ji bude možné nahradit. Nepřehlédnutelný PRIOR na náměstích většiny měst zůstává dodnes smutným svědkem budování světlých zítřků. Laboratoři k naplňování zohýbaných tezí moderny se stala nová města, jako Havířov, Neratovice a taky historický klenot Severních Čech – Most. Pražské ulice se proměnily v nekonečný labyrint zčernalých dřevěných podloubí, chránících chodce před kusy odpadávající omítky z neudržovaných činžáků. Bylo jen otázkou času, než bude možné obyvatele nepřehledných dvorků a pavlačí přestěhovat do nových přehledných sídlišť. Začala asanace Žižkova a chystal se vpád na Malou Stranu. Naštěstí to nestihli.

Přišlo volné nadechnutí - devadesátá léta. Najednou bylo možné na vlastní oči vidět, kam se mezitím posunulo vnímání měst na Západě. Bylo dovoleno téměř vše. Praha se pod lesem jeřábů proměňovala před očima jako město sbírající se po válce. Znovu objevovaný veřejný prostor expandoval i do zatím neužívaných domů v podobě výstav, představení a klubů. Podařilo se korigovat šílené dopravní vize a zachránit nejméně polovinu historického Smíchova. Ale mocipáni, dosud nepevní v kramflecích, utahovali postupně šrouby, až po sedmi letech nadšení nastoupila technokratická normalizace. Svět podle excelové tabulky.

Možná jsme naivně věřili, že vše půjde samo. Možná jsme potřebovali lekci, že pro svůj prostor musíme něco dělat, nebo o něj přijdeme. Možná jsme podlehli klausovské doktríně stranické demokracie chránící nás před tyranii nikým nevolených občanů. Po sedmnácti letech kocoviny máme v celé zemi pořád neuvěřitelné množství míst, která jsou pro naši přirozenost nepřijatelná. Jen jsme si na jejich podobu zvykli.

Naštěstí můžu být optimistický. Zásluhou celé řady sdužení a aktivit získáváme veřejný prostor zpět. Ožívají i takové skanzeny socialistického plánování jako Palmovka nebo dosud odepisované památky jako Nákladové nádraží na Žižkově. Veřejný prostor a chytrou správu města začínají jako téma objevovat už i někteří politici. Jako by se polehoučku vracel étos devadesátek. Jen je poučenější.

Martin Kloda, architekt

V Praze 11. 11. 2014

Co je Auto*Mat?

Iniciativa Auto*Mat vznikla v roce 2003 jako neformální platforma, která se v roce 2007 transformovala do občanského sdružení. Smyslem Auto*Matu je prosazovat lepší prostředí pro kvalitní život ve městě. Podporuje veřejnou, pěší a cyklistickou dopravu i rozumné používání aut. Přináší inspiraci z evropských metropolí a aktivizuje lidi k pozitivní proměně ulic a veřejného prostoru. Dohlíží na politiky a efektivní využití veřejných peněz.

Auto*Mat organizuje motivační soutěž Do práce na kole, sousedskou slavnost Zažít město jinak, vzdělává děti o udržitelné dopravě, pořádá jarní a

podzemní cyklojízdy, spravuje Zelenou mapu Prahy, dohlíží na politiku magistrátu v rámci tzv. watchdogové skupiny, spravuje weby o městské cyklistice, propojuje politiky, architektky a občany a dělá mnoho dalších věcí. Novinky z dílny Auto*Matu můžete sledovat na stránce www.auto-mat.cz.

Pokud se Vám naše aktivity líbí, můžete se stát členem nebo členkou Klubu přátel Auto*Matu a posílat pravidelný dar, či nás obdarovat jednorázově. Podporu veřejnosti Auto*Mat potřebuje, aby mohl dál zůstat nezávislý.

www.auto-mat.cz

Vydáno při příležitosti oslav 25 let svobody 17. listopadu 2014 v Praze.